

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Kiedy trzej wystawnicy Achajów - Fojniks, Odyseusz, Ajas - szli do Achillesa, żeby prosić go o poniechanie gniewu, on zabawił się właśnie grą na formidze. Był to nieskomplikowany instrument muzyczny o czterech strunach, rodzaj gitary. Formingę tę, starannie wykonaną i pięknie zdobioną srebrem, księżę wybrał sobie z łupów po zdobyciu miasta Tebe. Obecnie, gdy nie wychodził do boju, rozgniewany na Achajów, często cieszył nią swoje serce. Przy wtórze prostych dźwięków śpiewał o sławnych czynach mężów.

Jest to jedyne miejsce w *Iliadzie*, gdzie mowa o pieśniach tego rodzaju. Uderza fakt, że jako pieśniarz występuje tu sam księżę, jeden z głównych bohaterów eposu, rycerz, którego sławne czyny z kolei staną się przedmiotem czyjejś pieśni.

Zupełnie odmienną scenę spotykamy w *Odysei*. Przypomnijmy:

Po zdobyciu Troi prawie wszyscy Achajowie powrócili do swych domów, choć większość z nich miała w drodze wiele przygód. Błądzili po morzach i stawiali czoło groźnym niebezpieczeństwom. Najdłużej tułał się Odyseusz. Mijały lata, a on wciąż był daleko od swej ojczyzny, od wyspy Itaki. A bardzo pragnął ujrzeć choćby tylko dym nad nią się wznoszący! Dostał się wreszcie na wyspę Feaków. Tu życzliwie przyjął go król Alkinoos. Na cześć przybysza wydał ucztę w swym pałacu; ale przeznany Odyseusz wciąż nie zdradzał swego prawdziwego imienia.

Już rozdzielono mięso na części i mieszano wino w wielkich kraterach, gdy na salę wszedł herold, wiodąc za rękę pieśniarza Demodoka, ulubienca ludu. Usadził go wśród biesiadników, pod wielką kolumną, aby mógł się oprzeć; Demodok bowiem był niewidomy.

Wówczas to przemyślny Odyseusz odciął tłusty kawał pieczeni ze świni o kłach srebrnych. Rzekał do herolda:

- Pójdź tu, heroldzie! To mięso oddaj Demodokowi. Zmartwień mam wiele, ale chcę pokazać, że mu życzliwy. Na całej ziemi ludzie bardzo czczą i poważają aoidosów, bo sama Muza, która ród ten kocha, uczyła ich pieśni.

Tak powiedział. (...) A kiedy wyzbyli się głodu i pragnienia, przemyślny Odyseusz rzekał do Demodoka:

- Demodoku, spośród wszystkich śmiertelnych ciebie wywyższam pochwałą! Chyba Muza cię nauczała, córka Zeusa, albo Apollon. Bardzo bowiem udanie śpiewasz o losach Achajów. O tym, czego dokonali, ile wycierpieli i jak się natrudzili. Zupełnie, jakbyś był obecny wtedy lub usłyszał od kogoś. Dalej więc, śpiewaj teraz o drewnianym koniu! Wyśpiewaj, jak to boski Odyseusz podstępem wprowadził go na zamek trojański, a wpród wypełnił go mężami, którzy mieli zburzyć miasto. Jeśli opowiesz to po porządku, wnet zacznę głośić wśród wszystkich ludzi, że sam łaskawy bóg dał ci dar pieśni!

Aleksander Krawczuk, *Wojna trojańska*.
Wiedza Powszechna, Warszawa 1969, 29-31.

1. Autor tekstu nazywa Odyseusza „przezornym”, ponieważ trojański bohater:

- a) spodziewał się trucizny w pokarmie
- b) nie wyznał swej tożsamości
- c) skłonił aoidosa do pieśni
- d) wkraść się w łaski Alkinoosa

2. „Iliada” wspomina o pieśniach, które:

- a) koły smutek
- b) były grane przez Odyseusza
- c) opiewały bohaterów
- d) były dziełem Achillesa

3. W pieśni Demodoka Odyseusz spodziewał się usłyszeć o:

- a) swej tułaczce do ojczyzny
- b) walkach pod Troją
- c) zdobyciu Troi
- d) trojańskim koniu

4. Odyseusz chciał, by aoidos go:

- a) wychwalał
- b) podziwiał
- c) rozpoznał
- d) rozstawił

5. Powyższy fragment wskazuje, że dawniej pieśniarze byli przez słuchaczy:

- a) szanowani
- b) niedoceniani
- c) nagradzani
- d) lekceważeni

6. W przeciwieństwie do „Iliady” w „Odysei” pieśń wykonuje:

- a) heros
- b) Achilles
- c) aoidos
- d) Apollo

LITERATURA

7. Miejscem zdarzeń ukazanych w powieści pt. „W pustyni i w puszczy” jest:

- a) Port-Said
- b) Chartum
- c) Mombasa
- d) Warszawa

8. Akcja powieści toczy się:

- a) w czasie powstania Mahdiego
- b) pod koniec XIX wieku
- c) w połowie XX wieku
- d) podczas I wojny światowej

9. Aby ratować Nel, Staś:

- a) zabił wobo
- b) zmienił wiarę
- c) żebrał o jedzenie
- d) ukradł chininę

10. Boka, Nemecek i Czonakosz to bohaterowie książki pt.

- a) „Uczniowie Spartakusa”
- b) „Przygody Odyseusza”
- c) „Przygody Tomka Sawyera”
- d) „Chłopcy z Placu Broni”

11. Zdarzenia przedstawione w balladzie pt. „Pani Twardowska” rozgrywają się w:

- a) karczmie o nazwie „Rzym”
- b) stolicy Włoch
- c) jakiejś rzymskiej gospodzie
- d) Krakowie

12. Zenek, bohater powieści pt. „Ten obcy”, zawiódł Ulę, gdyż:

- a) ukradł na targu pieniądze
- b) nie zatroszczył się o Dunaja
- c) wtargnął do sadu po jabłka
- d) zdradził jej tajemnicę

13. Zenek Wójcik był chłopcem:

- a) aroganckim
- b) bez skrupułów
- c) złośliwym
- d) leniwym

14. Ukazane w powieści nieporozumienia między dzieckiem a osobą dorosłą dotyczą:

- a) Zenka
- b) Julka
- c) Uli
- d) Pestki

15. Cechą powieści jest:

- a) dialog
- b) narracja
- c) fabuła
- d) wątek

16. We fragmencie wiersza J. Tuwima pt. „Dwa wiatry” odnajdujemy:

- a) zdrobnienie
  - b) wyraz dźwiękonaśladowczy
  - c) przenośnię
  - d) uosobienie
- Jeden wiatr - w polu wiał,
Drugi wiatr - w sadzie grał:
Cichuteńko, leciuteńko,
Liście pieścił i szeleścił,
Mdał...*

17. Zdrobnienia w przedstawionej zwrotce mają na celu:

- a) wprowadzić łagodny nastrój
- b) scharakteryzować wiatr
- c) przyrównać wiatr do człowieka
- d) ukazać dużą siłę wiatru

18. Prawidłowo zestawiono tytuły utworów z nazwiskami twórców w szeregu:

- a) Władysław Broniewski - „Żołnierz polski”
- b) Leopold Staff - „Strofy o późnym lecie”
- c) Adam Mickiewicz - „Lokomotywa”
- d) Julian Tuwim - „Kapuśniaczek”

NAUKA O JĘZYKU

19. Wypowiedzenie *Na stację wjeżdża pociąg pośpieszny relacji Warszawa - Białystok.* - jest:

- a) równoważnikiem zdania
- b) zdaniem pojedynczym
- c) zdaniem współrzędnie złożonym
- d) zdaniem podrzędnie złożonym

20. W zdaniu *W 1410 roku rycerstwo polskie pod wodzą króla Jagiełły pokonało potężny Zakon Krzyżacki.* - do grupy podmiotu należy wyraz:

- a) polskie
- b) króla
- c) Jagiełły
- d) potężny

21. W przedstawionych związkach wyrazów prawidłowo wskazano (podkreślono) wyraz podrzędny w szeregu:

- a) oglądanie filmów
- b) wspaniała wycieczka
- c) czytać uważnie
- d) książka z obrazkami

22. Tryb rozkazujący zastosowano w zdaniu:

- a) Zatrzymaj się tutaj.
- b) Proszę się tu zatrzymać.
- c) Niech się pan tu zatrzyma.
- d) Mógłbyś się tu zatrzymać.

23. Prawidłowo utworzony i zapisany czasownik w trybie przypuszczającym znajduje się w zdaniu:

- a) Dałbyś mu spokój.
- b) Może byśmy tam poszli?
- c) Moznaby się tym zająć.
- d) Pojechali byście nad morze.

24. W odmianie rzeczownika *stół* występuje oboczność głosek:

- a) s : si
- b) ó : o
- c) ł : l
- d) u : e

25. Prawidłowo wskazano (przez podkreślenie) końcówkę rzeczownika w szeregu:

- a) na dworze
- b) za stawem
- c) na przyjęciu
- d) o przysiędze

26. Przysłowie *Kruk krukowi...* kończymy słowami:

- a) ser przynosi
- b) gniazdo mości
- c) oka nie wykole
- d) pisklęcia nie skrzywdzi

27. Nieprawidłową formę ma rzeczownik w zdaniu:

- a) Pomagaj przyjacielom.
- b) Przestrzegaj przepisy drogowe.
- c) Mieszkam w tym domie.
- d) Tam płynie łabądz.

28. Błędnie jest napisany wyraz:

- a) wyżeł
- b) spojrział
- c) prużność
- d) pacierz

29. Małą literą piszemy nazwy:

- a) mieszkańców miast
- b) roślin
- c) kontynentów
- d) planet

30. Prawidłowo wskazano (przez podkreślenie) rdzeń w rodzinie wyrazów:

- a) koł, kocię
- b) morze, morski
- c) cicho, cisza
- d) lok, loczek